I svarte granskauen

Flerkultur i norsk natur

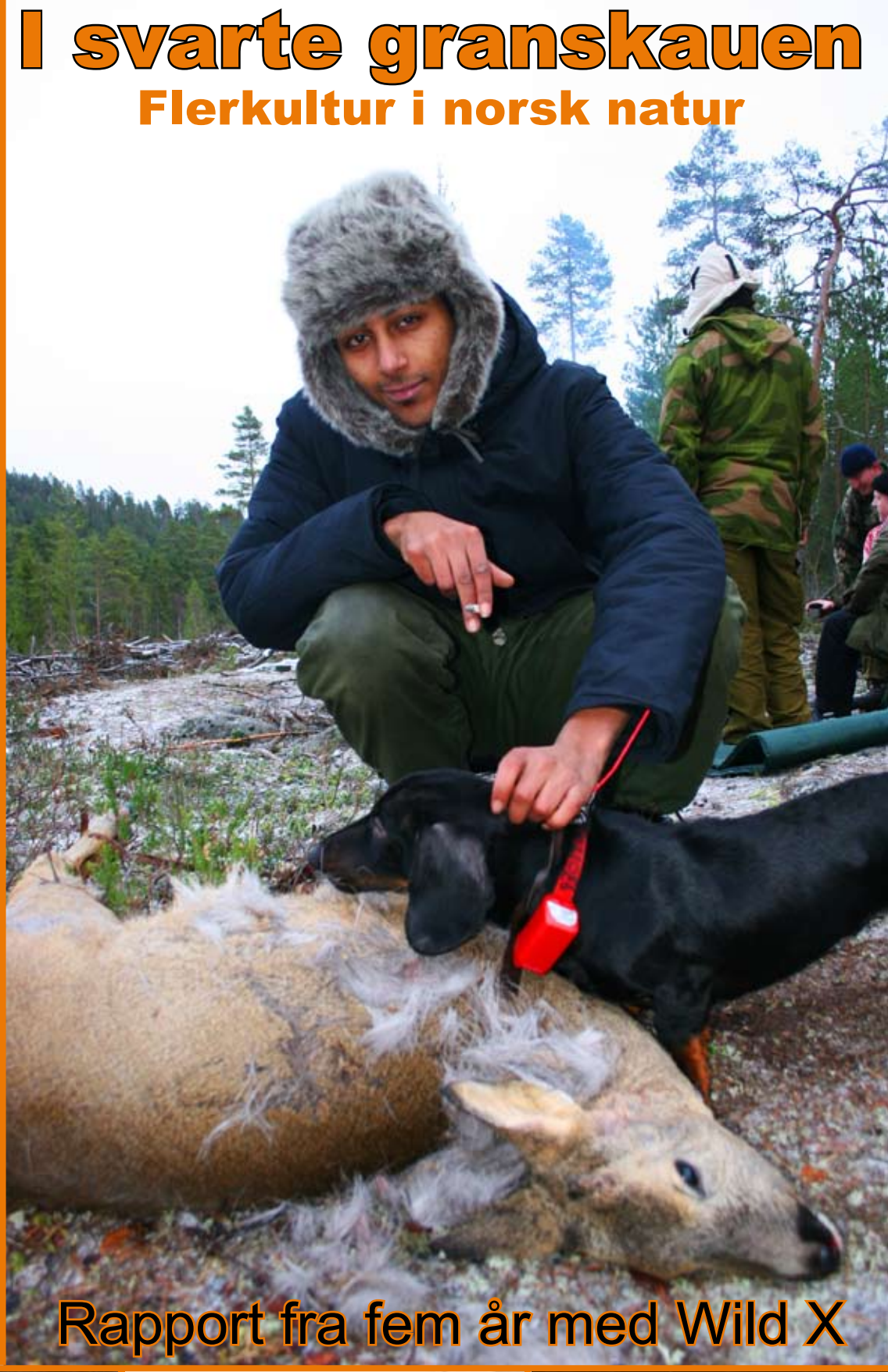

Rapport fra fem år med Wild X

Syv år med fargerikt friluftsliv

Wild X har eksistert som eget friluftstiltak i fem år, og har jobbet med å engasjere urban ungdom fra flerkulturelle miljøer i jakt, fiske og friluftsliv siden 2004.

Det hele startet på en sommerleir med Antirasistisk Senter på Tromøya. Jeg hadde sagt fra til deltakerne at det var mye flått på stedet, at den sugde blod, kunne gi infeksjoner og at de derfor skulle si fra hvis de ble utsatt for flått.

Klokken to en natt kommer tre gutter løpende skrekkslagne inn på leiraviskontoret, som også var førstehjelpsstasjon:
- Tor, Tor, Tor, vi har sett en svæææææær flått i skogen!
- Jaha, hvor stor var den, da?
- Den var sååååå stor (de viser et dyr på rundt halvmeteren med armene)
- Ja, den var ikke liten. Kan dere si hvordan den så ut ellers?
- Den hadde grå pels og striper i trynet!

For undertegnede, som har vokst opp i skogen, var det helt absurd at noen skulle forveksle en flått med en grevling. Jeg nevnte saken som en artig historie for Bjørn Øvrum på Manglerud Politistasjon. Bjørn hadde nettopp tatt jegerprøve, og anbefalte det som en innføring i artskunnskap. Vi kontaktet Norges Jeger- og Fiskerforbund og fikk kontakt med Lars-Eric Lindqvist som sa seg villig til å holde kurs for en gjeng gutter og jenter med bakgrunn fra hele verden (hvorav mange ikke engang visste forskjell på rådyr og rovdyr). Slik startet Wild X, eller det vi i første omgang kalte Minoritet og Miljø, og som i dag trolig er Norges største enkelttiltak innen jakt, fiske og friluftsliv for ungdom.

Mange har uttrykt frustrasjon over at det er vanskelig å få mennesker med minoritetsbakgrunn inn i organisasjonslivet, og selv om barna og ungdommene kommer, er det vanskelig å få foreldrene med på frivillig arbeid. Da vi skulle få med minoritetsungdom til skogs, og attpåtil gjøre jegere og fiskere av dem, stod vi ovenfor en formidabel utfordring. Ikke fordi foreldrene ikke hadde hjemlandstradisjoner for jakt og fiske, men fordi ungdommene selv hadde vokst opp på asfalt. En del var også skeptiske til at vi lærte ungdommene å bruke skytevåpen, og enkelte ekstremistmiljøer hevdet sågar at vi trente terrorister.

Denne rapporten er fortellingen om hvordan vi har møtt utfordringene ved å bygge opp et friluftstiltak som hvert år får flere hundre unge ut i skogen, hvor vi utdanner ledere og forbilder, og hvor det frivillige arbeidet blomstrer.

Det har blitt sagt at de erfaringene vi gjør må ha overføringsverdi for andre. Vi velger derfor å rapportere om hvilke metoder som har vist seg effektive. Noen tall blir det her og der, men mest handler det om oppskrifter på ting som virker. Vi håper at vi med dette kan inspirere andre i deres arbeid med barn og unge.

Et demokratisk samfunn blir mer demokratisk jo flere som deltar. Derfor er det vår påstand at rådyrjakt og lavvobygging i skogen ikke bare er sunt og karakterbyggende for den enkelte deltager, men også en investering i fremtidens Norge – landet hvor vi må lære oss å ikke spørre folk hvor de er fra, men hvor de er på vei.

I Bærumsmarka står Oslomarkas flotteste lavvo. Den har plass til en skoleklasse og er bygget av 30 ungdommer fra Østlandet og Hordaland. Selv om mange har forskjellige tanker om paradiset, peker lavvoen mot den himmelen vi alle kan se, fordi selv om vi har forskjellig tro, tror vi alle på hverandre.

Oslo, desember 2010
Tor Bach

Ungdoms deltakelse i enkelt friluftsliv

Alf Odden ved Høgskolen i Telemark har forsket på nordmenns fritidsvaner, og har gjort en del alarmerende funn.

Generelt har ungdommens deltakelse i tradisjonelt friluftsliv sunket siden 70-årene. Padling, fisketurer o.l. har 20 prosent lavere oppslutning i dag, mens skiturer, bær- og sopplukking er nesten halvert.

Samtidig ser vi at helsetilstanden hos mange unge blir dårligere; overvekt, spiseforstyrrelser og et fokus på utseende fremfor helse og robusthet brer om seg, og i enkelte minoritetsgrupper er det en skremmende høy overrepresentasjon av livsstilssykdommer som f.eks. diabetes. Det finnes ikke egne tall for minoritetsbefolkningen, men all erfaring tyder på at oppslutningen om friluftsliv i disse gruppene er betydelig lavere.

Mange opplever endog naturen som skremmende og har overdrevne forestillinger om forekomsten av store rovdyr. For foreldregenerasjonen forbindes ofte et liv i naturen med hardt arbeid for å sikre mat, og ikke med rekreasjon og helsefremmende aktiviteter. Selv om det finnes hjemlandstradisjoner for aktiv bruk av naturen, mangler man mange steder den særnorske dyrkingen av friluftslivet.

I Norge er dette et overskuddsfenomen, fordi de fleste har frigjort seg fra en tilværelse hvor man lever av og i naturen. Mange minoritetsungdommer har skolen som eneste sted hvor man kommer i kontakt med naturen. Eller for å sitere en ungdomsleder i Wild X: ”For meg var naturen Botanisk Hage på Tøyen”.Alf Odden peker i sin forskning på at friluftsliv må læres, og viser til at familien er den viktigste faktor når man sosialiseres inn i friluftslivet.

Skolen og frivillige organisasjoner omtales som sekundære sosialiseringsfaktorer.Hos de ungdomsgruppene hvor familien ikke driver noen primær sosialisering inn i friluftslivet, og heller ikke venner og omgangskrets driver friluftsliv, står derfor tilbudet som gis gjennom skoler og organisasjoner som den eneste gjenstående muligheten. Det har vært viktig for Wild X å ikke bare skape et tilbud om friluftsliv, men et miljø hvor friluftsliv er det sentrale, og hvor deltakere og frivillige sosialiserer hverandre.

Bakgrunn og målsetting for Wild X

Selv om mye positivt har skjedd de siste årene i retning av at samfunnet blir mer flerkulturelt, ser vi at ungdom med minoritetsbakgrunn fortsatt blir stigmatisert. Mange faller utenfor, og sliter med problemer i forhold til identitet, rus og skolesituasjon.

Man kan se en tendens i retning av at minoritetsungdom støtes ut av samfunnet, og bygger sine egne nettverk på utsiden. Konsekvensen av disse nettverkene blir at ungdom lett isoleres fra samfunnet.I tillegg ser vi at selv om minoritetsungdom blir suksessfulle aktører i egne liv blir det begrenset av at store deler av norsk tradisjon og kultur forblir utilgjengelig og fremmed for dem.

Et eksempel på dette er at skogskultur, jakt, fiske og friluftsliv for mange fortoner seg som eksotisk, fjernt eller endog skremmende.Et annet og sørgelig faktum er at mange i mindre grad enn tidligere har en aktiv og sunn livsstil. Overdrevent fokus på sikkerhet og manglende fysisk utfordring gjør at mange unge i dag er redde for eller ukjent med aktiviteter som tidligere var helt normale.

Å vokse opp i en by innebærer alt for ofte at man begrenser seg til et urbant liv, hvor de utfordringene som finnes i Oslomarka og på fjorden sjelden eller aldri oppsøkes.Sist, men absolutt ikke minst, er det viktig for oss å fremme respekt. Respekt for menneskeverdet, selvrespekt og respekt for skaperverket.

Det er et poeng at naturopplevelse og mestring av naturen ikke bare skal være et forebyggende prosjekt med tanke på helse og robusthet, men også fremheve naturopplevelsen og nærkontakt med det ville livet som en egenverdi.

Vi så tidlig at om vi skal sosialisere ungdom med bakgrunn fra hele verden inn i en norsk tradisjon, var tiltaket nødt til å være åpent for etnisk norsk ungdom, og kommunisere at disse også var en viktig gruppe å nå.

Samtidig var det viktig å samarbeide med etablerte friluftsorganisasjoner om aktiviteter, og å bruke disses nettverk til å skape kontakt mellom våre ferske villmarkinger og erfarne jegere, fiskere og friluftsmennesker.

Det har vært en målsetning for oss å introdusere ungdom for de fantastiske opplevelsene som ligger i norsk friluftstradisjon, men like viktig har det vært vise norske friluftsorganisasjoner nødvendigheten av å åpne seg opp for nye grupper.

Mens den gjennomsnittlige norske jeger i dag er 45 år gammel, er de over 200 jegerne som har blitt lært opp i Wild X alle sammen under 25 år gamle. Det har selvfølgelig vært et mål for Wild X at våre ungdomsjegere skulle få øynene opp for jakt, men like mye å øke deres kunnskap, skape et miljø hvor jegerprøve gir status og å gjøre dem til ledere og forbilder for andre.

I Sverige viser undersøkelser at jaktmotstanden er større blant minoritetsbefolkningen enn i befolkningen som helhet. Å drive høstingsbasert friluftsliv avhenger av at man har støtte i befolkningen. I Oslo vil snart hver tredje velger ha minoritetsbakgrunn. Å sikre disses oppslutning om jakt og fiske er av avgjørende betydning.Det har hele tiden vært et mål å gjøre erfaringer som kan brukes av andre. Vi har derfor i tidligere årsrapporter brukt en del plass på arbeidsmetoder vi har brukt. Denne rapporten er ment å skulle systematisere disse erfaringene.

Utfordringer

Forfatteren av denne rapporten har selv vokst opp i skogen, og hadde fire års arbeidserfaring med minoritets- og byungdom fra Hersleb Skole og Antirasistisk Senter før dette prosjektet ble startet. Det første spørsmålet han måtte stille seg var om denne erfaringen var nok til å møte alle utfordringene.

Hovedoppgaven til WildX har vært – og er fremdeles – å fenge interessen for jakt, fiske og friluftsliv hos denne gruppen ungdommer, men hvordan gjøres dette, og hvilke utfordringer møter man? Hvor skulle vi få frivillige fra, når all erfaring tilsa at foreldrene neppe kunne mobiliseres? Det var helt klart at et par ansatte alene ikke kunne løfte Wild X til et tilfredsstillende nivå. Kunne ungdommene selv mobiliseres? Hvilke andre problemer måtte vi overvinne for å klare dette?

Ikke hadde de utstyr og mange av dem hadde et mildt sagt fjernt forhold til naturen, enten det var å holde styr på forskjellen mellom grevling og flått, eller å kunne navnene på de forskjellige tresortene. En gutt som fikk beskjed om å gni hendene med bjørkeløv for å bli kvitt fiskelukten, hylte høyt da han gned en einerkvist mellom hendene.

Rent organisatorisk, hvordan ville ting bli hvis vi skulle overlate ting til ungdom uten organisasjonserfaring? Ville ungdommene i det hele tatt få lov av foreldrene å styrte til skogs med skytevåpen, motorsager og kniver? Hvor og hvordan skulle vi rekruttere? Hvordan skulle vi sikre stabilitet og kontinuitet? Ville ungdommene på Antirasistisk Senter kunne bli en kjerne i arbeidet, eller var de allerede engasjert i for mange aktiviteter?

Hvordan skulle vi organisere det matmessige for en ungdomsgruppe av hinduer, muslimer, katolikker, buddhister, ateister, aveister, zaraostere og alt mulig annet? Alle har sine for- og påbud i matveien.

Ville vi kunne få med jenter på dette? I de årene som har gått siden første gang vi arrangerte jegerprøvekurs har vi løst de fleste av disse ut-

fordringene. Til vår sorg har vi ikke nådd målet om at halvparten av deltakerne skulle være jenter. Det er flere grunner til dette: en av dem er at de aktivitetene vi driver er tradisjonelle gutteaktiviteter, og at det er vanskelig å mobilisere et tilstrekkelig antall jenter til å ta et tilstrekkelig utradisjonelt valg. Mange har kommet, tatt jegerprøven, men uteblitt fra turene. Dette kan også ha sammenheng med en del foreldres holdninger, uten at vi har kunnet fastslå dette med sikkerhet.

Anslagsvis ti prosent av deltakerne i Wild X har vært jenter, og ser vi på andre organisasjoner og på antallet aktive, kvinnelige jegere, er det mulig våre første målsettinger var for optimistiske. Vi ligger omtrent der andre ligger, dog med den forskjellen at for mange av de jentene som har deltatt i aktiviteter og kurs hos Wild X har kanskje terskelen vært høyere enn for jenter med etnisk norsk bakgrunn.

De to første årene Wild X eksisterte som eget tiltak var preget av å finne veien mens vi gikk. Det var problematisk å bare være underprosjekt av Agenda X som den gang var Antirasistisk Senters eneste ungdomstiltak. Vi måtte bruke hodet på en rekke aktiviteter som ikke hadde med Wild X å gjøre, og de vi henvendte oss til hadde Wild X som en av mange aktiviteter under samme paraply. Økonomien var også noe utilstrekkelig de første to årene, og vi slet med å få endene til å møtes.Ting ble noe enklere da vi fra våren 2007 ble en selvstendig avdeling på Antirasistisk Senter, og kunne planlegge aktiviteter på eget grunnlag og utifra egne prioriteringer. Kort tid etter brøt det imidlertid ut en voldsom internkonflikt ved senteret. Wild X og ungdommene der var ikke en del av denne konflikten, og vi lyktes i å skjerme ungdommene våre fra den. Samtidig satte situasjonen sitt preg på hele arbeidsmiljøet, og gjorde sitt til at alt arbeid ble tyngre.

I 2008 fikk Wild X noe bedre økonomi, og hadde råd til 1,8 stillinger, noe som satte oss i stand til å planlegge og organisere på en helt annen måte. Vi innså samtidig at for å vokse var vi nødt til å se utover, komme i kontakt med helt nye ungdomsmiljøer og bygge opp kunnskapene til lederne på en helt annen måte. Lederne måtte også gis en helt annen innflytelse og vi måtte bygge opp identitetsfølelse og eierskap. Dette ga lynraske resultater og det er disse metodene vi gjør rede for i kapittelet om suksessfaktorer.

Hvem er med i Wild X?

Wild X har ikke medlemskap, og vi registrerer ikke deltakere med fødselsdato eller foreldrene opprinnelsesland. De nedenstående opplysningene kan derfor ikke tallfestes nøyaktig, men er basert på våre kunnskaper om deltakerne.

Vi har en veiledende aldersgrense for deltakere fra påbegynt ungdomsskole, opp til ca. 22 år. Disse grensene er ikke absolutte, og flere av deltakerne har for eksempel med yngre søsken. Andre kommer til oss og er over 22, men vil delta på jegerprøvekurs og ender med å bli med videre.

For frivillige og ledere er det ingen aldersgrense, og vi har hatt 14-åringer som har fungert svært godt som ledere.

Det er lederne selv som foreslår hvem som skal inviteres med som nye ledere, og de som får tilbud om lederkurs skal ha vært med påflere turer, ha bestått jegerprøve og gjennomført førstehjelpskurs. Man kan ikke selv melde seg som leder,det er noe man inviteres til og er noe som skal henge høyt.

90 prosent av deltakere og ledere er gutter, 10 prosent er jenter. Den typiske Wild Xer er mellom 17 og 19år og skoleelev, ofte med en jobb ved siden av. Den største etniske gruppen i Wild X er norsk ungdom, som utgjør rundt en tredjedel.

De øvrige deltakerne kommer fra land i Asia, Latinamerika og Afrika. Fra Asiadominerer ungdom fra Vietnam, Afghanistan, Irak og øvrige Midtøsten. Fra Afrika dominerer ungdom med bakgrunn fra Nord- og Østafrika.

Fra Latinamerika er chilenere den største gruppen. De fleste ungdommene med minoritetsbakgrunn er født eller oppvokst i Norge, mens en voksende gruppe som er kommet til det siste året har bodd i Norge i kortere tid enn fem år. De har kommet hit som flyktninger, enten alene eller sammen med familie. Rundt halvparten av de som deltar i sommeraktiviteter erenslige, mindreårige asylsøkere som bor på asylmottak. Ungdommene tilhører nær sagt alle religioner, mende største gruppene er muslimer, katolikker eller ikke-troende.

Det går overraskende bra med de som blir værende i Wild X. Blant lederne er det nå politistuden ter,yrkesoffiserer, høyskolestudenter, elever i videregående skole, lærlinger og fagarbeidere. Samtidig ser det ut til at få er engasjert i annet organisasjonsarbeid.

Det later til at få av ungdommene vi har hatt kontaktmed har havnet i problemer etter at de har kommet i kontakt med Wild X, men det er vanskelig å si om dette skyldes vår virksomhet, eller om vi i utgangspunktet tiltrekker ungdom som holder seg på den smalesti. Eventuelt at tydelig grensesetting virker avskrekkende på ungdom på skråplanet som ellers ville kunnet oppsøkt oss.

En liten gruppe ungdommer kommer til Wild X fordi de får praksisplass på kontoret gjennom skolen ellerNAV, men enkelte av disse kjenner oss fra før og har bedt spesifikt om å få komme hit.

Den siste og minste gruppen vi har kontakt med, er ungdom som kommer for å avtjene samfunnsstraff. Disse utgjør et markert unntak fra de øvriges antatte lovlydighet. Et par av disse har funnet seg til rette i Wild X og blitt med videre etter avtjent straff, og ser ut til å fungere bra sammen med resten av gruppen.

Økonomi

Wild X har siden starten mottatt midler fra Direktoratet for Naturforvaltning og Miljøverndepartementet.I 2006 mottok vi 350 000 kroner, og disse bevilgningene økte etter hvert til 1,5 millioner i 2009 og2010.

Vi har i tillegg mottatt mindre bevilgninger fra Aktiv Ungdom, LNU, Oslo Kommune, Akershus-Fylkeskommune og et par mindre, private bidragsytere.

Et viktig tilskudd har også vært jakt- og fiskekort fra Norges Fjellstyresamband på turene vi har hatt i deres regi, og fritak fra fiskekort til turdeltakere fra Oslomarkas Fiskeadministrasjon. Bemanningen har aldri vært høyere enn 2,25% stilling, fordelt på flere deltidsstillinger og en lederstilling.

Budsjetter har aldri oversteget 1,6 millioner kroner. Allikevel har vi gjennomført et stort antall turer ogaktiviteter, som kun har vært mulig takket være en enorm dugnadsinnsats fra ungdommene selv. Mange, mange tusener timer frivillig arbeid er nedlagt, både av ungdommene og av lokale samarbeidspartnere.

Samtidig har økonomien vært en klar begrensning. Vi har ikke kunnet kjøpe inn alt av nødvendige turklær, og fottøy har vi i liten grad hatt råd til. Telt og soveposer har vært brukt til det bare er filler igjen, og ofte har vi vært henvist til brukt militærutstyr av varierende kvalitet.

Vi har forsøkt å få sponsoravtaler med utstyrsprodusenter, men har fått liten eller ingen respons.

Det er vårt håp at bevilgende myndigheter, ikke bare av hensyn til Wild X, men av hensyn til å bevare norsk friluftstradisjon, og som et viktig bidrag til folkehelsen foretar en vesentlig påplussing i bevilgningene tilfriluftstiltak. Mens vi bevilger nødvendige penger til kultur, fordi det har en klar egenverdi, glemmer vi ågjøre det samme med friluftsliv. Det er en politikk som kan komme til å straffe seg i det lange løp.

Suksessfaktorer

Det høres banalt ut, men Wild X er tuftet på omsorg, konsekvens, klare grenser, utfordring, læring og god mat. Akkurat så enkelt, og så vanskelig er det å bygge opp et fungerende ungdomstiltak, et selvrekrutterende, aktivt friluftsmiljø, hvor folk har det godt, utvikler seg og blir ledestjerner for andre.

Vår viktigste erfaring er at man ikke trenger å finne opp kruttet på nytt, drive overdreven tilrettelegging eller individualterapeutiske tiltak. Vi har brukt gamle og velprøvde metoder og prøvd oss frem til hvordan vi får dem til å fungere i en ny setting. På de kommende sidene går vi gjennom hva som har fungert, og håper andre vil ha nytte av det.

Få og enkle regler – trygghet for foreldre

For mange av foreldrene er den største skrekken at datteren kommer full og gravid hjem mens hun gnager på en svineknoke. Dette er et sitat fra en far vi snakket med engang, og oppsummerer hva mange foreldre er opptatt av.

Vi satte oss fore å lage regler som var enkle og tydelige og ga trygghet for foreldrene, samtidig som de satte klare rammer for hvordan man oppfører seg på tur. Vi valgte å gjøre det svært enkelt: Et krav om rusfrihet på turer, et krav om at man skal oppføre seg ordentlig, og vi forutsatte at alle egentlig utmerket godt vet hvordan man oppfører seg mot hverandre. Samt et påbud om at gutter og jenter sover forskjelligesteder, og et forbud mot å servere svinekjøtt. Den siste regelen var et påbud om å etterfølge sikkerhetsregler for jakt, båtbruk, motorsag og den slags.

Flere regler enn dette har vi aldri trengt. Leggetider og den slags har vært meningsløst å operere med. Mennesker som er ute i naturen hele dagen sovner fint av seg selv klokken 23.00, og gjør de det ikke, lærer de fort at det ikke var smart å sitte oppe når de vekkes klokken seks om morgenen.

Når det gjelder grensesetting har vi vært enige om hvor vi setter grensene, og tydelige på at der går de. Skjellsord som ”jævla jøde” eller ”jævla homo” har blitt slått hardt ned på, og mobbing er ikke-eksisterende.Vi har hatt to tilfeller hvor vi har sendt hjem ungdom fra tur fordi de har oppført seg uakseptabelt, og vi har utestengt en person fordi vedkommende hadde med seg marijuana på turen.

Det at vi reagerer klart ogtydelig har vært langt viktigere enn å ha regler for alt mellom himmel og jord, og ungdommene uttrykkerselv at de setter pris på å bli vist så mye tillit, samtidig som de kommer og sier fra hvis noe er galt.

Det er viktig å understreke at mens vi har vært tydelige på grensesettingen, har vi vært enda tydeligere på ros og positiv oppmerksomhet. Språket i ungdomsmiljøene kan til tider være vel tøft, og vi har håndtertdette ved å legge vekt på en positiv omgangstone, ikke ved å kjefte.

Vi har hatt som prinsipp at vi skal rose seks ganger så ofte som vi kjefter. Det betyr at Wild X er et sted hvor ros og klemmer er langt hyppigere forekommende enn kjeft og kritikk.

De frivillige lederne våre har blitt gode til dette, og det bidrar til å skape en trygg og åpen stemning på turene.

Gratis aktiviteter gir lav terskel for deltakelse

Skal man ha folk med på noe nytt, kan man ikke forlange en masse penger av dem. Så enkelt er det. Å delta iaktiviteter hos Wild X er derfor gratis.

Mange av ungdommene kommer fra familier med dårlig økonomi, og halvdelen av deltakerne på sommeren er unge som bor på asylmottak. For disse ville egenbetaling bli en høy terskel for å delta.

Prinsippet med gratis aktiviteter gjør at ungdom som bare er nysgjerrige på friluftsliv kan få den ene, gode opplevelsen som tenner dem.

Ha utstyr til utlån

Et annet viktig aspekt ved å ha en lavest mulig terskel for å tre inn i friluftslivet, er behovet for å ha utstyrtil utlån. En ting er at mange ikke har råd til å kjøpe eget utstyr, men hovedgrunnen er at man simpelthen ikke har skapet fullt av friluftsutstyr hvis man aldri har drevet friluftsliv.

Å forlange at folk skal komme fullt utstyrt til første tur vil derfor være meningsløst.Enkelte har hevdet at vi ved å la folk komme på tur i finsko og byjakke vil lære dem fort å kle seg.

Vi har valgt den andre ytterligheten: Ved å møte villmarken i riktig utstyr, får man en god opplevelse som skaper lyst til å være med på mer.

Det er derfor viktig, ikke bare å ha et utstyrslager, men også ha med litt ekstra klær og ting på turen. Jenta som dro på fjelltur i gullsandaler og pakket inn føttene i toalettpapir, ble nokglad da hun fikk låne sko og tykke sokker.

Vi har derfor anskaffet soveposer, telt, fotposer, liggeunderlag og en masse gamle militæruniformer til utlån.

Vi bruker mye tid på å lære de frivillige lederne om riktig bekledning og utstyr, slik at de selv kan være-forbilder for nye deltakere. Ganske raskt ser vi at ungdommene skaffer seg eget utstyr, og at de diskuterer og sammenligner, enten det er støvler, jaktdresser eller hodelykter.

Å holde et utstyrslager er imidlertid krevende. Ukyndig bruk, mange brukere, tøffe turer og behov for jevnlig vask krever både økonomi og villige hender.

Mat kan aldri overvurderes

Å sitte ute i skogen med tyve våte, kalde og sultne tenåringer er ikke hyggelig, hverken for den turansvarlige eller dem selv. Å holde dem tørre og varme kan ordnes med å ha utstyr til utdeling, men vel så viktig er hva de får å spise.

I Wild X har vi et svært liberalt regime med hensyn til godteri, og vi deler ut kilovis med sjokolade, drops og instant kakao. En halv sjokoladeplate kan få frem smilet hos den sureste turgåer.

Viktigst av alt er imidlertid å gi ungdommene ordentlig mat. Etter et par år med surmuling over diverse frysetørket turmat, innså vi at å overleve på den slags strengt tatt ikke trengs annet enn for erfaringens skyld, og at det ikke var nødvendig å gjøre det til en livsstil. Vond mat kan drepe turgleden.

Vi la om stilen helt og gikk til innkjøp av militære 70-litersgryter, paellapanner og krabbekokere. Noen store øser og plastbøtter kompletterte kjøkkenutstyret.

Til hytta i Bærumsmarka investerte vi i en ordentlig gasskomfyr med stekeovn og fire bluss, og en gjeng gutter fikk – under dekknavnet samarbeidsøvelse – den litt vriene oppgaven å bære vidunderet gjennom myra og inn til hytta.

Etter dette har vi tilberedt god, sunn mat fra grunnen av på alle turer, og det har gitt resultater. Mat er ikke bare magefyll, det er også et omsorgssignal. Det betyr noe for ungdommene at voksne folk står i noen timer og lager god mat til dem. I tillegg har man et uslåelig argument når det skal vaskes og ryddes: er det ikke bare rett og rimelig at man vasker opp når man får maten servert fiks ferdig på tallerkenen?

På en del krevende turer har vi hatt med egen kokk som har stått i leiren og laget mat mens ungdommene er ute. Sommeren 2010, mens nær førti ungdommer besteg Galdhøpiggen i regn, vind og tåke, stod forfatteren av denne rapporten og et par andre med krabbekoker midt ute i ville fjellet og laget fårikål av et helt lam, noe som ble satt stor pris på av våte og kalde gutter og jenter.

Andre ganger slenger vi hundre pølser i en paellapanne, og ti minutter senere lurer vi på hvor de ble av.

Mat er for øvrig ikke et vanskelig tema. Holder man seg til lam og kylling, og kjøper det hos en halalslakter, kan man bespise nær sagt alle unntatt de mest forherdede vegetarianere.

Det er heller ikke noe poeng å lage eksotisk eller spesielt krydret mat. Folk har forskjellig forhold til krydder, og afghanerne gråter hvis maten er sterk nok for pakistanerne.

Vi lager derfor like mye norsk som utenlandsk mat, og både fårikål, pinnekjøtt og kjøttkaker er klassikere. Noen vil ha mangochutney til kjøttkakene, mens andre for første gang får øynene opp for at tyttebærsyltetøy gjør samme nytten. At noen så velger å drukne kjøttkakene i chilisaus, toppet med garam masala, får kokken bare leve med.

Av og til ironiseres det over mattradisjoner, og på den årlige St. Hansfesten inne i Bærumsmarka åpner hvert år Alis grill og kebab, som serverer alt man kan vente seg i en kebabsjappe, med tilhørende plakater på parodisk dårlig norsk og grelle plastblomster.

Når vi spør ungdommene hva som er best ved Wild X er det første de nevner den gode stemningen, og maten. Før vi drar spør mange hva som står på menyen, og gleder seg til å spise så mye de vil.

I Wild X er det greit å spise mellom måltidene. Brød og pålegg er alltid tilgjengelig og på kvelden legger vi frem halalpølser, lomper og tilbehør til bålkosen. Man sover godt på full mage etter en tur i fjellet, og den gode maten er vårt hemmelige redskap for å skape god stemning og fornøyde ungdommer.

Da vi våren 2010 flyttet inn i nye og mer velegnede lokaler, ble vi i stand til å videreføre mattradisjonen utenom turene. Vi kjøpte en fryser til pålegg og pølser som var igjen fra turene, og et toastjern slik at ungdommene som besøker oss kan forsyne seg (og vaske opp) selv. Et fruktfat samt. te, kaffe og kakao står klart til alle gjester.

All matlagingen skaper også en arena for læring. Vi plukker bær og sopp og nyter det etterpå, og har man ikke sukker, får tyttebærsyltetøyet man koker på stormkjøkkenet et deilig hint av kanel når man bruker solbærtoddypulver som søtningsmiddel.

Kunnskapsformidling skal være praktisk

Samfunnet har blitt slik at det er lite rom til den som ikke kan sitte stille, og det er ikke til å stikke under en stol at et friluftstiltak tiltrekker seg mange med lopper i blodet. Vi pleier å si at AD/HD er en gave – i skogen. For mange er skoledagen teoritung nok, og vi har forsøkt å gjøre all opplæring mest mulig praktisk.

Med unntak av jegerprøvekursene, som krever audiovisuelt utstyr, legger vi derfor alle kurs og aktiviteter ut i skogen. Man lærer mye om trær og planter når man feller trær og hugger ved, og villminkens liv får man best innblikk i når man setter minkfeller.

For gutter som våkner med kroppen full av energi, er morgengymnastikk med motorsag og øks ikke bare noe som forbrenner energi og skjerper matlysten, det gir også utrolig mye bra vinterved.

Da vi høsten 2007 hadde et fiskevannsprosjekt sammen med Hersleb skole, lærte vi mye om hvor mye teori man kan lære på den praktiske måten. Vi plasket rundt i gummibåter og satte garn og ruser, mens vi regnet ut kondisjonsverdien på ørret. Underveis snappet elevene opp masse biologi, matematikk og artskunnskap.

Man lærer mye om innvollenes funksjon når lunsjen kommer i form av en fjærkledd and som man må flå og partere før man kan steke den på stormkjøkken. Tilbakemeldingen vi fikk fra lærerne var at elevene, fordi de prøvde nye ting, også fikk større mot til å prøve seg på skolearbeid. Garn stinne av abbor og flåing av blodige ender ga simpelthen lærelyst.

At man kan lære noe videre til andre er vårt kriterium på at man har lært det, og vi bruker derfor alltid ungdom som hjelpeinstruktører på kurs og aktiviteter. Dette fungerer utrolig bra, og ungdommene finner selv vrier på hvordan de skal forklare vanskelige fenomener som en voksen instruktør ikke ville kunnet tenke ut.

På et jegerprøvekurs vi holdt for Sollerudstranda skole var ikke konsentrasjonen helt på topp en mandag morgen, og kollega Bao Hong og undertegnede kom opp med det som etter hvert viste seg å være en genial nødløsning: Vi gikk ut på brygga, stilte elevene i en ring og snurret flasketuten. Den den pekte på måtte hoppe på ett ben rundt ringen og så besvare et jegerprøvespørsmål. Feil svar ga en ny hinkerunde. Det fungerte. Fem av elevene fra dette kurset er for

øvrig i dag blant de mest stabile lederne Wild X har, og har deltatt på de fleste turer de tre siste årene.

De fleste mennesker har glede av å lære nye ting. Klarer man å pakke teorien inn i praksis, er det mange som beholder læringsgleden.

Spenning og ekte opplevelse gir mersmak

Det er viktig å lære seg forskjellen på sikkerhet og engstelse. I Wild X har vi aldri polstret ungdommene mot de slagene livet gir, men nøyd oss med en plasterlapp hvis uhellet skulle være ute.

Vi har strenge regler for håndtering av våpen og motorsager, og ingen får gå i båt uten vest, eller på isen uten pigger. Tar vi disse forholdsreglene er det greit å velte hverandre med kanoer eller felle store trær.

Selv om vi sverger til kart og kompass har vi alltid med oss GPS og radio hvis man har behov for ambulanse og førstehjelpsutstyret er alltid på plass i sekken.

Til tross for at vi lar folk herje ganske så fritt, og har hatt med oppunder 1 500 deltakere på turer, har aldri noen skadet seg alvorlig.

Det har vært viktig at ungdommene skal delta i ekte aktiviteter, ikke bare lære om dem. Det innebærer at holder vi jegerprøvekurs, skal vi også gi et tilbud om jakt. Ber vi ungdommene felle et tre står vi ikke nervøst trippende ved siden av, men stoler på at den opplæringen de har fått i forkant fungerer.

Har man jegerprøve og er gammel nok til å jakte alene, så jakter man alene, med mindre man ber om å få jakte med noen med mer erfaring fordi man vil lære mer eller bli sikrere. Det viser seg raskt at mennesker som får ansvar også tar ansvar.

Ungdommene er utrolig dyktige til selv å overholde sikkerhetsreglene, og opptrer like strengt overfor andre de møter ute i felten.

Man blir stolt når man ser den pakistanske 16-åringen som irettesetter en erfaren harejeger for måten han setter fra seg geværet på.

Sats på forbilder

Da vi skulle starte opp Wild X var det til vår forbauselse få andre erfaringer å bygge på. Vi startet derfor der vi var, på Antirasistisk Senter. Senteret hadde på

denne tiden et ganske stort omland av ungdom rundt seg og vi begynte med tilbud om jegerprøvekurs og turer for disse.

Miljøet var imidlertid ustadig, og det var lite tradisjon for å forplikte folk til ansvar og deltakelse. I 2007 var Antirasistisk Senter gjenstand for en voldsom splittelse, og flesteparten av ungdommene på stedet forsvant.

Wild X, som ikke var berørt av konflikten, satt tilbake med vår kjerne som vi besluttet å satse hardt på. Vi fjernet Antirasistisk Senters regel om at ungdomsledere skulle ha fylt 18 og brukte svært mye tid på å bygge opp den enkeltes kunnskap og erfaring.

Ungdommene fikk økt ansvar og mer tillit og resultatene lot ikke vente på seg. De unge lederne, noen av dem så unge som 14 år gamle, kom trekkende med venner, og i løpet av 2008 så vi en voldsom vekst, ikke bare i antall deltakere og ledere, men også i aktiviteter.

Høsten 2008 arrangerte vi vårt første lederkurs. Dette var ikke et tradisjonelt kurs i organisasjonsarbeid, men i hvordan man jobber med mennesker.

Kurset startet med at alle deltakerne fikk gløgg og pepperkaker rundt bålet mens vi holdt et opplegg om å stå for noe. Ved kveldsmaten fikk alle utdelt et kosedyr.

Vi snakket om frykt, før vi sendte ungdommene ut i natten for å finne nisser, vi snakket om om positiv respons og sluttet med en seanse hvor alle skulle rose sidemannen. Det endte med 11 gutter som satt med tårer i øynene. Vi hadde morgengymnastikk med øks og motorsag og laget øvelser som gikk på samarbeid og tillit.

Denne satsningen, både på lederne som kollektiv og på å bygge opp den enkelte, førte til at vi siden alltid har vært selvforsynt med ressurspersoner, enten det har dreiet seg om nyansettelser, kursholdere eller pressetalsfolk.

Underveis har ungdommene deltatt som hjelpeinstruktører på jegerprøvekurs, og gått inn i den forbilderollen vi har håpet på. Ikke bare på kurs vi har holdt for ungdom, men også på åpne kurs med voksne deltakere.

En blandet forsamling kan aldri blandes godt nok

Vi vet ikke helt hvor mange nasjoner deltakerne våre har bakgrunn fra, men gjennom årene må det ha vært godt over førti nasjoner representert. Dette innebærer et salig kaos av språk, religioner og erfaringsbakgrunn.

Pussig nok har dette aldri vært et problem, snarere en styrke. Arbeidsspråket i Wild X er norsk, og det språket er en av tingene som binder oss sammen. Samtidig er halvparten av turdeltakerne i sommerhalvåret unge asylsøkere med kort botid i Norge og ikke nødvendigvis helt stødige norskkunnskaper. Da vi på en camp for 20 gutter i Bærumsmarka forklarte hvor utedoen og brønnen var, gikk det litt i surr med en oversettelse som gikk fra norsk via urdu til dari.

Den tredje dagen bemerket vi hvor flinke guttene var til å holde doen ordentlig. Samme ettermiddag bemerket Kim at det kom en fyr ut av brønnen med en toalettrull. Heldigvis var brønnen tom, og vi hadde hentet vann i tjernet, og det måtte en del utgravningsarbeider til for at den igjen skulle kunne brukes til sitt opprinnelige formål.

Normalt volder imidlertid ikke språk noen vansker, og ledere fra rundt 30 land kan oversette og forklare det meste for de fleste.

Vi har profittert på å aldri si at vi driver med integrering eller skal gjøre folk mest mulig norske. Vi har hele tiden sagt at vårt mål er å formidle friluftsglede og opplevelse.

Vi spør aldri hvor folk kommer fra, for det første er det et dumt spørsmål, da de fleste vil svare Holmlia, Eidsvoll, Porsgrunn, Asker, Bergen eller hvor de nå bor. For det andre har utgangspunktet vært at i skogen eller på fjellet stiller vi på like vilkår.

Ingenting av det som gjør deg tøff hjemme på asfalten gjelder i naturen. Klærne du har på i byen er ubrukelige, kebabnorsken din blir ikke forstått av dem du møter, og uansett hvor gatesmart du er, blir du like redd som alle andre når du henger i et tau over en underjordisk, brusende elv, eller når elgoksen plutselig kommer brasende ut av krattet.

Ved bålet snakker vi om hvor folk vil, hva slags jobber de ønsker seg, om skolehverdagen, det siste dataspillet eller om kjempegjedda man nesten fikk på kroken. At vi har kommunisert så tydelig at vi ikke

er opptatt av folks bakgrunn har skapt et miljø hvor man både er trygg på seg selv, og trygg på å teste ut nye ting. Samtidig har det skapt grobunn for en ganske så grenseløs og frodig etnisk humor. Vitser som i andre sammenhenger ville bli oppfattet som sårende skaper gapskratt rundt kaffebålet.

Se den enkelte!

Skal man skape et miljø hvor mennesker kan vokse og utvikle seg, må man også ha mulighet til å se den enkelte ungdom. Å bruke tid på å lære seg navnet til alle, snakke med dem og bli kjent kan aldri overvurderes.

Vi har derfor hatt som prinsipp at vi aldri lager turer med mer enn 40 deltakere, og at det skal være mange ledere på hver tur. Dette gjør både at vi har tilstrekkelig oversikt til at det ikke oppstår problemer eller klikker, og det gir oss anledning til å bli godt kjent med deltakerne.

I sommerhalvåret gir Wild X turtilbud til enslige, mindreårige asylsøkere. Dette gjør vi både for at disse ungdommene skal få et godt møte med Norge, og for at våre egne ledere skal lære om viktigheten av å stille opp for andre.

Å ha kapasitet til å se alle på slike turer er spesielt viktig, blant annet fordi en del av disse ungdommene kan bære på vonde opplevelser, eller sliter med usikkerhet og angst for fremtiden.

For ledere som er oppvokst i Norge gjør det inntrykk å høre historiene til unge asylsøkere som er med på tur. Vi har sett at det å snakke om disse tingene har gjort noe med folk, ikke bare dem som trenger å snakke om sterke ting de har erfart, men også med dem som lytter.

Å se ungdommene innebærer også å være lydhør for hva de måtte slite med i livet. Når noen sliter på skolen, har konflikter med familien eller ikke får jobb, er dette også ting man skal forholde seg til og gi råd om. Innimellom må vi trå til litt ekstra, ta et møte med skolen og finne ut om skoleåret kan reddes selv om fraværet har blitt veldig høyt. Andre ganger handler det om å skrive en attest til noen som skal søke seg inn på politihøgskolen. Å se den enkelte bare som turdeltaker er ikke nok, vi må se hele mennesket.

Rekruttering som går av seg selv

Ungdom leser ikke brev og brosjyrer med særlig glød, og Wild X har aldri brydd seg med å stå på stands eller dele ut løpesedeler. Vi har satset på å bygge opp et godt miljø, og på at ungdommene selv tar med venner til oss. Dette har fungert svært bra, og vår viktigste reklame er nettopp tingene vi har nevnt tidligere i denne rapporten: God mat, godt miljø, få regler og kule aktiviteter.

Vi har lagt stor vekt på identitetsbygging. Deltakerne får egne markeringscapser med Wild X sin logo når de skal jakte, og vi har laget en egen hettegenser og T-trøye med maskoten til Wild X, den bevæpnede og turbankledde elgen Gorm-Alladin på og slagordet ”Vi gjør granskauen svartere!”

Lederne har egne trøyer, og snart også egne fleecejakker. Å skape en egen identitet rundt Wild X gir stolthetsfølelse og lyst til å innlemme andre i fellesskapet. Og det virker, ungdommene kommer, uten at vi behøver å gå ut og drive verving.

Lederne er den beste, omvandrende reklamen vi kan få for Wild X. De viser at det nytter, og at man kan gjøre suksess i Norge, selv om man ikke har tenkt å bli fotballspiller eller rapmusiker. De sender ut signaler om at det nytter, om at man kan tilegne seg en viktig del av “det norske” og at man ikke trenger å tilhøre, eller dyrke, utenforskapet.

Vi vil peke på at flere organisasjoner har laget brosjyrer på f.eks. urdu og håpet å rekruttere norsk-pakistansk ungdom. Dette er et regelrett spill av tid og ressurser. Norsk fungerer aldeles utmerket som arbeidsspråk overfor ungdom, og de absolutt færreste av norsk-pakistanske ungdommer i Norge kan lese urdu.

Det er heller ikke noe stort poeng å skulle servere mat fra foreldrenes hjemland. Ungdom spiser det meste, så lenge maten er svinefri og halal. Å kunne skryte av at man har gratis mat derimot, og i rikelige mengder, det er en garantert hit.

På større arrangementer, hvor folk har med grillmat selv, fungerer det fint å reklamere med at minst en av grillene er svinefri. Slike små tiltak – som krever minimalt – er ofte det som viser folk at her er man velkommen og blir tatt vare på.

Bruk nye medier

Å sende ut informasjonsbrev og bulletiner fungerer dårlig i en tid hvor man overinformeres på alle kanter, gjennom en masse kanaler. Skal man få ut informasjon må det gå fort og være kortfattet.

Kontakten med ungdommene foregår derfor via SMS og på Facebook. Før turer og arrangementer sender vi ut informasjon i god tid om tid, sted og hva som skjer, og deretter et par påmeldingspåminnelser.

Vi har laget egne SMS-lister for å nå bestemte grupper av deltakere eller ledere. På Facebook har vi en lukket gruppe hvor man må søke om medlemskap. Her sender vi ut mer detaljert informasjon om turene, om turprogrammet og andre ting som skjer. Det viktigste med bruken av Facebook er at med en gang vi kommer hjem fra tur, legger vi ut bilder fra turen. Ungdommene kan begynne å kommentere hverandres bilder med en gang, og slik holder man turminnene i live og motiveres for neste tur.

Lederne har en egen, helt lukket gruppe på Facebook. Her diskuterer vi gjennomføring av turene, fordeler arbeidsoppgaver og oppsummerer ting som har skjedd.

En annen fordel med Facebook er at man kan snakke direkte med ungdommene når de er pålogget. Har de spørsmål der og da, tar de kontakt over nettet når de ser at man er online. Det gir etter vår erfaring fin tilgjengelighet.

Wild X har en egen internettside, som brukes mest til ekstern kommunikasjon. Vi legger ut halvårsprogrammer, små nyhetsartikler, turtips, turregler og brosjyrer og rapporter til nedlasting.

Klassiske medlemsbulletiner og brev er etter vårt syn lite hensiktsmessig. Det drukner bare i alt mulig annet.

Ta bilder – bruk dem!

I Wild X tar vi bilder hele tiden, på alle turer. Fotografier er for det første den beste dokumentasjon på hva man har gjort. For det andre er muligheten til å se på gamle turbilder og kommentere dem en god måte for deltakerne å minnes turene, men også å huske viktige erfaringer de gjorde.

For det tredje er fargesprakende bilder et must når man skal lage rapporter, brosjyrer og andre publikasjoner. I våre dager går hver eneste ungdom rundt med en telefon med kamera på. Dette er en uvurderlig ressurs alle bør utnytte.

Lag en gjennomtenkt plan for året

Når bussen stanser og gjengen fra Wild X strømmer ut, ser det ut som det reneste kaos, og det er det vel også, men det finnes et system i galskapen. Bussturen er brukt til å fordele ansvar for telt, bålfyring, utpakking, system i matvarene og alt mulig annet.

Det viktigste er dog å ha en overordnet plan for hele året, for hva man vil gjøre og for hva man vil oppnå. At en del ting, som isfiske eller jakt er sesongavhengig er en ting, men at man må ta ting i riktig rekkefølge er en annen sak.

Vinteren er vedlikeholdstid i Wild X. Da kjører vi jegerprøvekurs for dem som har hørt kameratenes jakthistorier fra siste høst, vi lærer motorsagbruk, hugger ved, drar på isfisking og sjekker minkfeller.

Sommerprogrammet er høysesong. Da kommer vi i kontakt med nye deltakere og har aktiviteter hele tiden. Vi starter i mai med Nordmarka på langs og opplæring i å slå leir, bålfyring, fisking og riktig utstyrsbruk. Så følger gjeddefiske i Engerdal og St. Hansfest med fluekastekurs i Bærumsmarka, tur til Lom med bestigning av Galdhøpiggen og grottetur, før vi slutter med sjøfiske på Sotra i august.

Innimellom bruker vi hytta i Marka, fisker fra brygga i Oslo eller drar ut på fjorden og camper på øyene.

Etter skolestart har vi jegerprøvekurs for nye ungdommer vi er blitt kjent med i løpet av sommeren og rett etterpå er det opplæringsjakt i Gausdal med jakt på hønsefugl og hare for de nye jegerne.

Høsten igjennom drives stamfiske og småviltjakt i Marka og Norge forøvrig, og i november er det kurs for nye ledere. Det hele sluttes av med juleavslutning i Odalen hvor det pilkes, skytes med luftgevær og spises lassevis med pinnekjøtt og riskrem.

Ikke en tur gjennom året er lik en annen, og alle aktiviteter peker frem mot den neste. Slik får vi en kontinuitet i arbeidet, og en systematisk dyktiggjøring av ungdommene.

Finn gode samarbeidspartnere

Wild X er ikke bare et tilbud til ungdom. Vi søker også å åpne øynene til friluftsorganisasjonene for nødvendigheten av å rekruttere blant nye grupper.

Gjennom valg av samarbeidspartnere har vi kommet et stykke på vei.

Norges Jeger- og Fiskerforbund, som nå har tatt oss under sine vinger, har hele tiden vært en av våre viktigste samarbeidspartnere. Som en direkte følge av vårt arbeid vedtok forbundet å arbeide for å inkludere etniske minoriteter.

Vi har samarbeidet med flere lokale Jeger- og Fiskerforeninger om kurs og aktiviteter.Norges Fjellstyresamband har også vært en svært viktig alliert. Sammen med lokale fjellstyrer har vi kunnet arrangere jakt, fisketurer, snøhuleturer og opplevelser i fjellet.

Oslomarkas Fiskeadministrasjon lar deltakerne på våre arrangementer fiske gratis, og vi har drevet prøvefiske, fiskeutsett, stamfiske, fiskedag for barn, drikkevanns- og fiskeoppsyn og en rekke andre ting sammen med OFA.

Vi har samarbeidet med flere skoler om friluftsaktiviteter og kurs for unge, og vi har hatt et samarbeid med Sogn Videregående skole i Oslo om praksistilbud til elever som faller ut av skolen.

Kjell Tomter på Sogn videregående skole har ikke bare sendt elever til oss på praksisplass. Han driver også et lite busselskap. Uten hans uvurderlige og rabatterte kjøring, ville vi måttet droppe mange fantastiske turer.

Det er viktig å ha in mente at man selv også skal utgjøre en ressurs for samarbeidspartnerne. Når vi stiller opp for OFA er det ikke bare for å gi opplæring til våre ungdommer, vi gjør også en påkrevet innsats for å sikre fiskeglede for allmenheten.

Viktigst med de samarbeidsprosjektene vi har gjennomført har nok vært den kontakten og forståelsen som har oppstått mellom lokalbefolkning på stedene vi har vært og ungdommene våre. En typisk reaksjon er Tor Ottesen på Skarnes som opprømt tar telefonen og forteller en kompis at i dag er vi åtte nasjoner på rådyrjakt.

Pakistanere på rypejakt, somaliere på elgjakt, iranere som går fiskeoppsyn og irakere som jakter hare i fjellet er fortsatt ikke vanlig, men det at de er der, samhandler med trauste jegere fra landsbygda, det åpner nye dører, ikke bare til jaktterrenget, men også inn i hjertene til folk. Der har samarbeidspartnerne våre vært utrolig viktige.

Verdier og veien videre

Det er slik at vi i Norge har et tildels giftig debattklima med hensyn til innvandring, integrering og forskjellige minoriteters gjøren og laden og kultur. Det har vært svært viktig at vi har holdt fast ved at vi er et rent friluftstiltak og at vi verken skal forebygge kriminalitet eller drive noen form for integreringsarbeid. Vi tror det har vært av avgjørende betydning at vi har holdt hele integreringsdebatten utenfor virksomheten, og forholdt oss til at ungdom er ungdom.

Samtidig har vi signalisert svært tydelig til minoritetsungdom at vi henvender oss til dem, at de er velkomne, at vi respekterer at folk har forskjellige mattradisjoner og at vi behandler alle likt. Det viktigste vi har gjort er å vise at pakistanere eller somaliere kan være ledere og forbilder innenfor noe som ses på som erkenorske aktiviteter.

Videre at all billedbruk på nettsider og i publikasjoner speiler mangfoldet i Wild X. Sist, men ikke minst viktig, er den holdningen både vi og ungdommene har hatt om at vi ikke skal være en ghetto. Wild X består også av norsk ungdom.Vi har aldri kvotert noen inn eller ut, og har gjort den erfaringen at hvis man henvender seg åpent og ordentlig, da føler folk seg velkommen.

Mange bekymrer seg over at minoritetsbefolkningen ikke deltar i organiserte aktiviteter, atter andre tror at dugnadsinnsats er noe særnorsk og at manglende deltakelse skyldes kulturforskjeller. Vår påstand er at dette er sprøyt. Ofte er løsningen så enkel som at man tar kontakt med folk og spør om de har lyst til å være med, at man lytter til hva som ligger til hinder for deltakelse, og tenker kreativt for å overkomme hindringene.

Vi lar oss i alt for stor grad styre av hva vi tror er svaret på spørsmål vi ikke har stilt til den som kan svare. Kommer vi folk i møte, er de som oftest imøtekommende, og har mye å bidra med.

Wild X har etablert seg som et levende friluftsmiljø, som bedriver alle former for tradisjonelt, enkelt friluftsliv. Vi har bevist at man kan skape villmarkinger av forherdet asfaltungdom. Vi har skapt en base for frivillighet i ungdomsarbeidet.

Vi har utviklet en metodikk for ungdomsarbeid som fungerer og som skaper endring og begeistring hos den enkelte ungdom, og vi har gjort det for en svært billig penge. Hva skal vi gjøre nå?

Vi skal for det første fortsette det gode arbeidet vi driver, og vi skal etablere lokale baser, først nord og vest i landet. For det andre skal vi ut og holde foredrag, informere og bidra til at det øvrige friluftsnorge forstår at vi er i ferd med å bli det *flerkulturelle* friluftsnorge.

wild
- Vi gjør granskauen svartere!
www.wildx.no